

**Türkiye Faunası için Yeni Bir Su Kenesi (Acari: Hydrachnidia) Türü:
Aturus natangensis Protz,1900**

***Ferruh AŞÇI¹, Muhlis ÖZKAN²**

¹Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü-Afyonkarahisar
²Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi- Bursa

Yayın Kodu (Article Code): 09-12A

Özet: Bu çalışmada; Rize'den yakalanan ve Türkiye su kenesi faunası için yeni kayıt olan *Aturus natangensis* Protz, 1900'in bir dişi bireyinin yapısal özellikleri, çeşitli vücut organlarının şekilleri, ölçümleri ve zoocoğrafik dağılımları verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Aturus natangensis*, Hydrachnidia, Acari, Türkiye

A new water mite species (Acari: Hydrachnida:Aturidae) for the Turkish Fauna; *Aturus natangensis* Protz, 1900

Abstract: In this study, *Aturus natangensis* which is just recorded for Turkish water mite. It is also determined its structural features various body organs and its drawing, measurements given and mentioned to disturbance of the world.

Key words: *Aturus natangensis*, Hydrachnidia, Acari, Turkey

Email: f_asci@aku.edu.tr

Giriş

Ülkemizden şimdiye kadar 3 *Aturus* türü tespit edilmiştir (Özkan 1982, Özkan ve ark. 1988). Akarsularda yaşamakta olan bu cinsin Avrupa'dan 22 tür ve 3 alt türü kaydedilmiştir (Viets 1978). Bu cinse mensup türlerin genelde ırmak ve derelerin orta bölgelerinde, bir kısmının da akarsuların kaynak bölgelerinde, *A. karamani*, *A. lengionensis* ve *A. paucetus*'un da yer altı sularının yaşamakta olduğu bilinmektedir. Ülkemiz özellikle yer altı sularında yaşayan su keneleri üzerinde yeterinde durulmamış olduğu dikkat çekmektedir.

Materyal ve Metot

Akarsu içinden toplanan yosun ve diğer su bitkileri laboratuvarında daha önce belirtilen yöntemlerle ayıklanmış, tespit edilmiş, preparasyonu yapılmış, şekilleri çizilerek çeşitli organlarının ölçümleri yapılmıştır (Özkan 1981).

Bulgular

Aturidae Thor, 1900

Vücut örtüsü kitinleşmiş, sırt ve karın plakları genel olarak mevcut, sırt plağı genelde tam, nadiren iki veya çok parçalı olabilir. Vücut yassılaştırmış, gözler kitin örtünün altında yer alır. Epimerler karın plağı ile kaynaştırmış IV. epimer üzerinde bir çift salgı bezi var veya yoktur. Kapitulum epimerlerden ayrılmıştır. P₄ uç kısmında çivi şeklinde bir kıl taşımaz. Bacaklarda eşeyssel ikiyeşkillilik ile yüzme kılları var veya yoktur. Eşeyssel çukurluklar iki çift veya daha fazla olabilir. Eşeyssel plaklar karın plağı ile kaynaştırmış veya serbesttir.

Aturus Kramer, 1875

Tip Türü: *Aturus scaber* (Kramer, 1875)

Vücut karın ve sırtta kitinleşmiştir. Sırt plağı iki veya daha fazla yükselti taşır. İnfrakapitulum ön çıkıntısı yoktur. P₂ alt kenarda çıkıntılıdır. Bacaklarda yüzme kılı bulunmaz. IV. bacak eşeyssel ikiyeşkillilik gösterir. İlk üç bacakta tırnak üç parçalıdır. Eşeyssel çukurluklar dağınık sayıları 12-20 civarındadır.

Aturus natangensis Protz, 1900

Dişi Vücut 373/293 µm büyüklüğündedir. Sırt plağı nokta çukurludur. Yüzey düzgün görünümlüdür. Yanal kısımları çizgilidir. Kapitulum 120 µm, keliser 107 µm, tırnak ise 40 µm boyundadır. Palp parçalarının üst uzunluğu; 13-40-27-53-27=160 µm, alt uzunluğu, 13-27-27-40-27=134 µm, yükseklikleri ise; 13-40-27-27-13 µm'dir. P₂'nin ön alt ucunda bir tane kısa ve küt uçlu bir çıkıntı bulunmaktadır. P₅ uzundur. Bacak parçalarının boyları; I.Bacak: 27-27-40-53-67-67=281 µm, II. Bacak: 40-27-40-53-67-67=294 µm, III. Bacak: 40-53-40-67-80-80=360 µm, IV. Bacak. 53-53-67-80-93-93=439 µm'dir. Epimeral bölgenin arka kısmındaki bölgede ikincil bir kitinleşme şeridi teşekkül etmiş, çukurluk sayısı 7/10'dur. Bu çukurluklar tek sıra halinde dizilmişlerdir. Eşeyssel yarık civarındaki kitinleşme diğer kısımdakilerden daha homojen görünümlüdür. Boşaltım açıklığı üst tarafta ve öne yönelmiştir.

İncelenen Örnek ve Yaşama Alanı:

18.7.1999, 1♀, akarsu, Pazar, Rize.

Yayılışı: Avrupa'da; Almanya, Fransa, İspanya, İtalya, Romanya ve Rusya'dan bilinmektedir (Viets 1956, Gerecke 1991).

Tartışma ve Sonuç

Aturus natangensis, günümüze kadar Avrupa kıtasına özgü olduğu ileri sürülen bu türün Türkiye'den yakalanmasının limnofaunistik dağılım bakımından önemli olduğu kanısındayız. Ayrıca Akdenizdeki Sicilya adasından kayıt vardır (Gerecke 1991). Bu tür; dişilerinin arkada uzantılarının olmaması, eşeyssel çukurluklarının yanlarda sıralanması ve vücudun arka kısmına kayması, vücudun geniş, eliptik şekilli ve arkada yuvarlak olması, her yarıdaki çukurluk sayısının 10-14 olması, eşeyssel alanın vücudun arka kısmında ve ortada kitinleşmiş ve kalınlaşmış olması, dışa doğru yönelmiş bir bölgeye sahip olmasıyla, bilinen yakın türlerden ayrılmaktadır. Eşeyssel çukurluklar epimerlerin arkasında farklı biçimde kitinleşmiş bir alanın gerisinde bulunurlar. Çukurluklar önde birbirine arkadakilerden daha yakındır. Arka kenarın ortasında çok zayıf bir çıkıntı ile iki kısa kılın yer almakta olduğu belirtilmektedir (Viets 1936, Sokolow 1940).

Araştırma bölgemizde *Aturus natangensis*'in sadece bir dişisi yakalanmıştır. Örneğimizin çeşitli organlarının ölçümlerini hem örnek sayımızın yetersizliği ve hem de daha önceki çalışmalardaki verilerin eksikliği nedeniyle karşılaştırmak mümkün olmamıştır.

Kaynaklar

Sokolow I, 1940. Hydracarina, Fauna SSCR, Zool Inst Acad Sci, Moskova, 5/2, p: 535.

Viets K, 1936. Wassermilben oder Hydracarina (Hydrachnellae und Halacaridae)", Dahls Tierwelt Deutschl., Gustav Fischer Verl., Jena, p: 652.

Viets K, 1956. Die Milben des Süßwassers und des Meeres, 2/3 Katalog und Nomenklatur, VEB Gustav Fischer Verl., Jena, p: 870.

Gerecke R, 1991. Taxonomische, faunistische und ökologische Untersuchungen an Wassermilben (Acari, Actinedida) aus Sizilien unter Berücksichtigung anderer aquatischer Invertabrat. *Lauterbornia*, 7, 1-304.

Szalay L, 1964. Viziattkak Hydracarina. *Fauna Hung Akademia Kiado*, Budapest, 72, 1-380.

Erman O, Özkan M, Ayyıldız N, Doğan S, 2007. Checlist of the mites. (Arachnida: Acari) of Turkey. Second supplement. *Zootaxa*, 1532: 1-21.

Özkan M, 1981. Doğu Anadolu Bölgesi su akarları (Acari, Hydrachnellae) üzerine sistematik araştırmalar-I. *Doğa Bilim Dergisi*. 5.25-46.

Özkan M, 1982. Wassermilben (Acari; Actinedida) aus der Türkei. *Entomologica Basiliensia*, 7, 29-60.

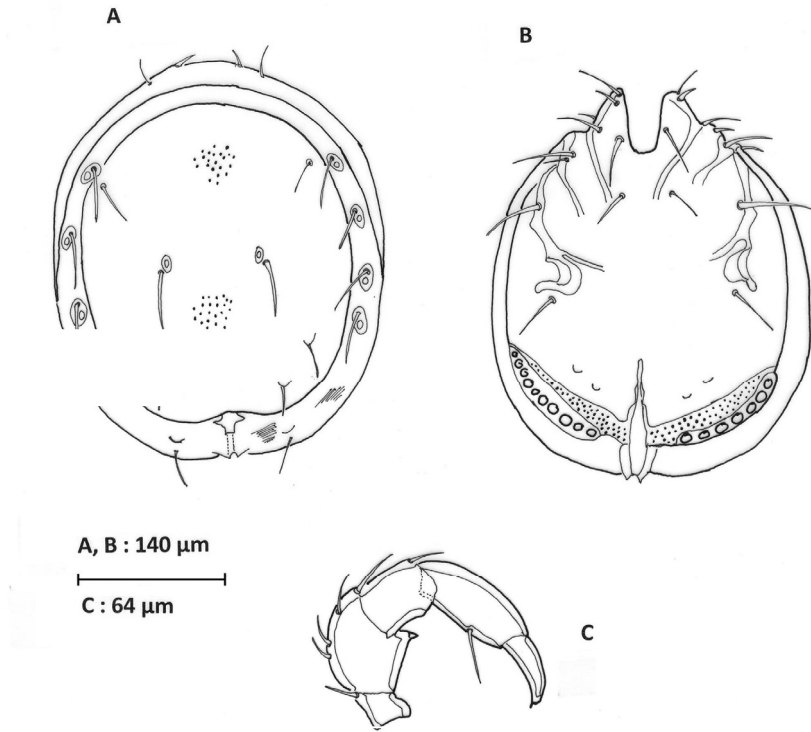
Özkan M, Ayyıldız N, Soysal Z, 1988. Türkiye Akar Faunası. *Doğa Türk Zooloji Dergisi*, 12(1),75-85.

Özkan M, Ayyıldız N, Erman O, 1994. Check list of the Acari of Turkey. First supplement. *Euraac News Letter*, 7(1), 4-12.

Viets KO, 1987. Die Milben des Süßwassers (Hydrachnellae und Halacaridae (part.), Acari). 2. Katalog Paul Parey, Hamburg, p: 1012.

Lundblad O, 1956. Zur Kenntnis süd-und mitteleuropäischer Hydrachnell. *Ark für Zool*,10,1-306.

Viets KO, 1978. Hydracarina. In. Illies; *Limnofauna Fauna Europaea*. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart, 154-182.

Şekil: *Aturus natangensis*; Dişi: A) Vücut Sırttan B) Vücut Karından C) Palp
Dıştan

